

**Vitalie STATI**

doctor în drept, conferențiar universitar

Catedra Drept Penal și Criminologie
Universitatea de Stat din Moldova

PROBLEME ACTUALE ALE APĂRĂRII PENALE A VIEȚII COPILULUI NOU-NĂSCUT

The nowadays problems related to the penal protection of the life of the newborn child are treated in the present article. The offence of infanticide has a material object, and the special judicial object of this offence suffers a touch even through the agency of the material object. Some aspects with regards to the juridical framing of the offence of infanticide are analyzed. The opinions of notorious scientists referring to whether the infanticide is an attenuated form of murder or an offence by itself, to the application of the theory of the participation allocation in qualifying the offence of infanticide are presented and debated, and the personal opinions regarding these are explained.

În ultimii ani, în cadrul doctrinei penale naționale au fost realizate mai multe studii consacrate conotațiilor juridico-penale ale pruncuciderii.¹ Caracterizate prin actualitate și noutate științifică, acestea au reușit să se impună prin rezultatele teoretice obținute, contribuind la elaborarea teoriei de încadrare juridică a infracțiunii prevăzute la art.147 CP RM. Totuși, spectrul juridico-penal al faptei de pruncucidere este atât de complex, încât este prea devreme a se pune punctul pe i.

Vom începe cu examinarea unei probleme care comportă mai puțină aplicativitate practică, însă prezintă interes în vederea asigurării rigurozității metodologice a discursului științific. Astfel, referindu-se la obiectul apărării penale în cazul infracțiunii de pruncucidere, V.Holban utilizează sintagma „obiectul juridic nemijlocit”.² În contextul aceleiași infracțiuni, sintagma enunțată o folosește A.Borodac.³ Într-un alt context, ea e utilizată de către V.Cușnir, V.Berliba și R.Cojocar.⁴

În alte surse, sintagma „obiect direct al infracțiunii” este folosită pentru a desemna obiectul material al infracțiunii.⁵

Poate nu are importanță ce categorie a obiectului infracțiunii este desemnată de formula „obiectul nemijlocit (direct) al infracțiunii”: obiectul juridic special al infracțiunii sau obiectul material al infracțiunii?

Considerăm că răspunsul la această întrebare este negativ.

Definind noțiunea de obiect material al infracțiunii, unii doctrinari – atât ruși, cât și români – folosesc, deloc întâmplător, caracteristici denotative similare: „obiectele fizice ale lumii înconjurătoare, influențând asupra cărora făptuitorul atentează asupra obiectului juridic de apărare penală, săvârșind prin aceasta infracțiunea”⁶; „elementul obiectului infracțiunii, influențând asupra căruia făptuitorul încalcă sau încearcă să încalce relațiile sociale”⁷; „bunul, lucrul sau valoarea împotriva căruia (căreia) se îndreaptă acțiunea/inacțiunea incriminată și asupra căruia (căreia) se răsfrîng urmările provocate, aducîndu-se astfel atingere relațiilor sociale ocrotite de norma de drept penal”⁸ etc.

Nu mai puțin expliți sînt B.S. Nikiforov și Ia.M. Brainin, care consideră că infracțiunea poate aduce atingere obiectului apărării penale atât în mod nemijlocit, cât și în mod mijlocit; atât direct, cât și indirect, adică prin intermediul obiectului material.⁹

Nu putem fi de acord cu opinia acestor doi autori, deoarece în orice ipoteză obiectul apărării penale suferă atingere infracțională în mod mijlocit, indirect. Astfel, în literatura de specialitate au fost evidențiate trei variante ale „mecanismului” de atingere infracțională asupra obiectului apărării penale: a) infracțiunea poate influența în mod nemijlocit asupra facultății sociale ocrotite de legea penală; b) infracțiunea se poate exprima în influențarea nemijlocită asupra obiectului material al infracțiunii; c) infracțiunea poate fi realizată pe calea influențării nemijlocite asupra victimei (subiectului pasiv).¹⁰

Odată ce infracțiunea de pruncucidere are obiect material, obiectul juridic special al acestei infracțiuni suferă atingere tocmai prin intermediul acestuia. De altfel, chiar V. Holban este nevoit s-o recunoască: „Obiectul material al infracțiunii este corpul copilului nou-născut, deoarece asupra acestuia se exercită nemijlocit (sublinierea ne aparține – n.a.) activitatea de ucideră”.¹¹ În această situație, a opera cu noțiunea „obiectul juridic nemijlocit” nu înseamnă altceva decît a o echivala cu noțiunea „obiect material”. Ceea ce nu poate fi acceptat.

Noțiunea „obiectul juridic nemijlocit al infracțiunii” este vehiculată și în doctrina penală română.¹² Acest fapt nu-i poate conferi, însă, mai multă autoritate, deoarece, după cum am demonstrat mai sus, această noțiune este o elucubrație pseudoștiințifică: utilizarea unei asemenea noțiuni face ca noțiunea „obiectul material al infracțiunii” să-și piardă sensul. Pînă la „îmbrățișarea” ideii că „nu este riguros științific a se vorbi despre un „obiect material” nu mai rămîne decît un pas, deoarece sistemul Părții Speciale a Codului penal are la bază criteriul obiectului juridic al infracțiunii”.¹³

În replică trebuie să consemnăm că ignorând existența obiectului material al infracțiunii nu înseamnă că el nu va continua să existe în mod real. În această ecuație, unde va fi locul rigurozității științifice?

În concluzie, în locul conceptului compromis „obiectul juridic nemijlocit al infracțiunii”, recomandăm utilizarea unui concept care a reușit să se afirme prin precizie și, mai ales, prin relația dihotomică derivată cu conceptul „obiectul juridic generic”. Ne referim la conceptul „obiectul juridic special”.

Făcînd o tranziție de la general la particular, în cele ce urmează să ne concentrăm atenția asupra unor aspecte cu o aplicativitate mai pronunțată, legate de încadrarea juridică a infracțiunii de pruncucidere.

V.Berliba și R.Cojocarul consideră că pruncuciderea constituie o formă atenuată a omorului și nu o infracțiune proprie.¹⁴ În termeni similari, A.Borodac afirmă că pruncuciderea este o varietate a omorului.¹⁵ Ideea este dezvoltată de către R.Cojocarul, care susține: „Regimul autonom de incriminare a pruncuciderii în legea penală nu constituie temei de a o considera o infracțiune-tip. Astfel, pruncuciderea este o specie a infracțiunii de omor, pentru care se stabilește un regim mai blînd de sancționare și care cuprinde în conținutul său constitutiv configurația tipică a omorului, la care se adaugă și subelementele circumstanțiale descrise în dispoziția de incriminare a art.147 CP RM. Aceste condiții circumstanțiale se referă în special la timpul de comitere a infracțiunii, la calitatea deținută de subiectul infracțiunii și la starea fizică sau psihică deosebită provocată de procesul fiziologic al nașterii. Prin urmare, între omorul intenționat și infracțiunea de pruncucidere există o legătură de tipul: conținut de bază – conținut cu circumstanțe atenuante”.¹⁶

Analizînd aceste opinii, trebuie să consemnăm că sub aspect juridico-penal nu se pune la îndoială faptul că pruncuciderea reprezintă un omor săvîrșit în prezența unei circumstanțe atenuante. Acest lucru, însă, nu este echivalent cu afirmația conform căreia pruncuciderea este o circumstanță atenuantă a omorului. Sub aspect tehnico-legislativ, pruncuciderea este o infracțiune-tip. Or, infracțiunile-tip, împreună cu variantele acestora, sînt cuprinse în același articol. Iar răspunderea pentru pruncucidere nu este stabilită în art.145 „Omorul intenționat” al Codului penal, ci într-un articol separat. Doar variantele calificate (a nu se confunda cu variantele agravate) pot fi prevăzute în norme aparte.

Legiuitorul autohton, spre deosebire, de exemplu, de legiuitorul român, nu prevede asemenea variante ale infracțiunii. De aceea, nu putem sprijini punctul de vedere conform căruia pruncuciderea este „o formă atenuată a omorului”.

Continuîndu-ne demersul, reproducem o altă afirmație aparținînd lui V.Berliba și R.Cojocarul: „...dacă am considera pruncuciderea o infracțiune aparte și nu o formă atenuată a omorului, nu vom putea concepe încadrarea acțiunilor celorlalți participanți, distincte față de cele ale autorului. Această soluție s-ar afla în dezacord cu regulile de încadrare a infracțiunii săvîrșite în participație, care sînt axate pe ideea că calificarea juridică a faptei participanților în mod distinct de fapta autorului se află în dezacord cu principiul unității de infracțiune, precum și cu caracterul dependent al acțiunii participanților în raport cu cea a autorului”.¹⁷

Astfel, faptul că sînt trase la răspundere, conform art.145 CP RM (cu sau fără trimitere la art.42 CP RM), alte persoane decît mama victimei, care contribuie într-un fel sau altul la lipsirea de viață a noului-născut, se datorează, în opinia celor doi autori, specificului tehnico-legislativ al normei de incriminare a pruncuciderii (aspect la care ne-am referit anterior), precum și accesorieității participației.

Trebuie să menționăm că teoriei accesorieității participației i s-au adus critici întemeiate atît în doctrina penală rusă, cît și în cea română. Astfel, L.D. Gauhman afirmă: „Renunțarea la principiul accesorieității participației constă în aceea că: în primul rînd, fiecare participant nu poartă răspundere pentru infracțiunea străină, ci pentru propria faptă infracțională; în al doilea rînd, principalul vinovat într-un caz concret nu poate fi autorul infracțiunii, ci un alt participant; în al treilea rînd, nu este indispensabilă recunoașterea complicelui ca fiind întotdeauna participantul secundar cu un grad de răspundere mai redus”.¹⁸ La rîndul său, P.Dungan susține că, de pe pozițiile teoriei accesorieității participației, „nu se poate explica participația în cazul infracțiunilor proprii, și anume: cînd executarea materială aparține unei persoane fără calitatea cerută de lege sau fără să acționeze în scopul cerut de lege și care ar urma să răspundă eventual în calitate de complice, chiar dacă obiectiv contribuția respectivă ar fi realizat cerințele normei de incriminare și ar putea fi considerată drept o contribuție de autor”.¹⁹

În ce ne privește, considerăm că teoria accesorieității participației este o teorie aplicabilă în majoritatea ipotezelor de calificare, dar nu în toate. Ea nu este o teorie universală. Există excepții care scapă incidenței acestei teorii. Una dintre aceste excepții este tocmai cazul cînd la lipsirea de viață a copilului nou-născut iau parte două sau mai multe persoane, printre care și mama victimei. În acest caz, acțiunile tuturor celorlalte persoane (altele decît mama victimei) nu vor avea un caracter dependent în raport cu cea a autorului. Acest lucru nu se explică prin faptul că pruncuciderea este o „formă atenuată a omorului”. Explicația este mult mai simplă,

la îndemîna tuturor, avînd conotații exclusiv juridico-penale și nu tehnico-legislative. În acest sens, A.I. Rarog susține: „Tratamentul atenuat aplicat mamei copilului nou-născut pentru lipsirea de viață a acestuia este condiționat fie de starea ei psihofiziologică specifică din timpul nașterii sau imediat după naștere, fie de afecțiunea ei psihică ce nu exclude responsabilitatea... Acești factori se raportează exclusiv la persoana făptuitoarei și nu pot determina o influență atenuată asupra calificării acțiunilor celorlalți participanți la această infracțiune”.²⁰ Într-o manieră apropiată se exprimă V.Holban: „Fiind o circumstanță personală, circumstanța atenuantă dată nu se răsfrînge asupra participanților, aceștia urmînd să răspundă în baza lit.d) alin.(3) art.145 CP RM”.²¹

Într-adevăr, legat de procesele de graviditate și naștere, tratamentul atenuat, prescris de legiuitor făptuitoarei pruncuciderii, se poate răsfrînge exclusiv asupra acesteia. Deci, are un caracter personal, nu unul real. În context, ar fi oportun ca în Codul penal al Republicii Moldova să fie consacrată regula respectată în practică, regulă stabilită la alin.(1) art.42 CP al României: „Circumstanțele privitoare la persoana unui participant nu se răsfrîng asupra celorlalți”.

Dintr-o altă perspectivă, considerăm că participația este de neconceput în cazul pruncuciderii.

Pentru a exista participație este necesar „ca toți infractorii să săvîrșească aceeași (sublinierea ne aparține – n.a.) infracțiune, ceea ce determină unitatea (sublinierea ne aparține – n.a.) de încadrare juridică a faptei”.²² În cazul în care, însă, la lipsirea de viață a noului-născut iau parte două sau mai multe persoane, printre care și mama victimei, nu putem vorbi despre unitatea de încadrare juridică a faptei. Aceasta întrucît, acele una sau mai multe persoane, pe de o parte, și mama victimei, pe de altă parte, nu săvîrșesc aceeași infracțiune. Conștientizînd relația pe care o are cu victima, mama acesteia își dă seama că săvîrșește pruncucidere. Pe de altă parte, conștientizînd că nu au aceeași relație specifică cu victima, celelalte persoane își dau seama că săvîrșesc infracțiunea de omor intenționat. Aceasta rezultă din elementara prezumție de cunoaștere a legii penale și nu necesită cunoștințe speciale în domeniul dreptului penal. Astfel, în mod obiectiv, cele două sau mai multe persoane (inclusiv mama victimei) săvîrșesc aceeași faptă. Nu însă și în mod subiectiv. Totuși, chiar în plan obiectiv, toate aceste persoane iau parte la lipsirea de viață a copilului nou-născut. Deci, la o faptă care poate fi matrice atît pentru pruncucidere, cît și pentru omorul intenționat.²³ De aceea, luînd în considerație că teoria accesorieității participației nu este funcțională în cazul pruncuciderii, teza participației la pruncucidere nu ar fi cu nimic mai prioritară decît teza participației la omorul intenționat. Iată de ce nu pot fi acceptate nici prima, nici cea de-a doua teză. Vorbînd de consecință,

contribuția mamei victimei și contribuția celorlalte persoane trebuie dissociate, constituind infracțiuni de sine stătătoare.

În alt context, V.Brus și P.Oprea opinează că omorul unui făt, *alias* – feticidul, este o fază a infracțiunii de pruncucidere.²⁴ Într-un mod apropiat se exprimă R.Cojocaru: „În sens juridico-penal, termenul „copil nou-născut” îl include și pe cel de „făt”, aflat în procesul de expulzare de la etapa demarării nașterii fiziologice”.²⁵

Dincolo de incongruențele stilistice ale acestor luări de poziții, atrage atenția faptul că autorii respectivi se pronunță ca noțiunile „făt” și „copil” să fie privite în relația „parte-întreg”.

În sens literar, este considerat „făt” un produs al concepției din uter „pînă cînd se naște”.²⁶ Pe de altă parte, „copilul” este o persoană „în primii ani ai vieții”²⁷; deci, „după ce se naște”, de la această dată. În Legea Republicii Moldova privind drepturile copilului, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 15.12.1994, se menționează că o persoană este considerată copil **din momentul nașterii** pînă la vîrsta de 18 ani.²⁸

Rezultă că cele două noțiuni – „făt” și „copil” – nu se pot intersecta. În plan temporal, ceea ce le separă este momentul nașterii, adică momentul în care are loc „actul fiziologic prin care fătul, ajuns la stadiul de maturitate, este expulzat sau extras din cavitatea uterină”.²⁹ Cu alte cuvinte, formula „timpul nașterii”, pe care legiuitorul o utilizează în dispoziția art.147 CP RM, desemnează tocmai actul nașterii, nu procesul nașterii (incluzînd cele trei perioade: dilatația, expulzarea, delivrența). Accentuăm aceasta pentru a arăta că nu este posibil, în nici un moment, să se ateste așa-numita ipostază „copil-făt”.³⁰ Este improprie raportarea acțiunii de feticid în cazurile „în care mama omoară fătul cînd acesta doar a scos capul”³¹, deoarece în acest moment cel asupra căruia se acționează este copilul, nu fătul. Din momentul apariției oricărei părți a corpului copilului din organismul matern viața extrauterină ia locul vieții intrauterine.³² Ipostaza „făt” este succedată de ipostaza „copil”. În concluzie, nu poate exista o relație de tip „parte-întreg” între noțiunile „făt” și „copil”.

Într-un alt context, V.Holban susține: „Dacă mama a luat hotărîrea de a-și ucide copilul înainte de nașterea acestuia, deci în afară și independent de vreo tulburare pricinuită de naștere, și dacă sînt îndeplinite și celelalte condiții ale premeditării, fapta va constitui un omor deosebit de grav, prevăzut de lit.b) și d) alin.(3) art.145 CP RM”.³³ Într-un mod similar își expune părerea R.Cojocaru: „Dat fiind faptul că între momentul luării deciziei infracționale și cel al realizării actului infracțional nu se scurge un interval de timp suficient în care acestea ar putea fi obiectivizate, actele preparatorii,

oricare ar fi forma lor, nu sînt posibile la infracțiunea de pruncucidere”³⁴

Se creează impresia că cei doi autori încearcă să ne arate doar ceea ce este la suprafață. Să încorseteze în clișee banale realitatea socială care poate fi foarte complexă, depășind orice tipare concepționale desuete. Realitatea socială nu poate fi adaptată teoriei dreptului penal. Din contra, teoria dreptului penal trebuie să răspundă prin soluții provocărilor realității sociale.

Considerăm următoarea situație: femeia gravidă procură, adaptează, fabrică mijloacele de lipsire de viață a copilului pe care preconizează să-l nască sau creează intenționat, pe altă cale, condiții pentru lipsirea de viață a acestuia. Cu alte cuvinte, își demonstrează premeditarea în raport cu lipsirea de viață a copilului pe care îl va naște. Nu întâmplător utilizăm o formulare lipsită de o precizie particularizantă: „lipsirea de viață a copilului pe care îl va naște”. De ce? Pentru că, deocamdată, nu se cunoaște ce infracțiune va comite ea pînă la urmă: pruncucidere sau omor intenționat? Faptul că mama victimei a demonstrat premeditare nu înseamnă neapărat că fapta ei nu poate fi calificată conform art.147 CP RM. Or, făptuitoarea poate premedita orice, cu excepția stării de tulburare fizică sau psihică, cu diminuarea discernămîntului, care este cauzată de naștere. O asemenea stare nu poate fi programată. Deci, ea poate să apară inclusiv ca făptuitoarea care a premeditat lipsirea de viață a propriului copil. Nu este exclus că s-a pregătit în mod intenționat de comiterea omorului. Îi vom califica fapta, însă, conform art.147 CP RM, deoarece nu putem ignora prezența stării emoționale specifice, care îi determină atenuarea răspunderii penale. Ceea ce are loc în momentul săvîrșirii infracțiunii eclipsează tot ceea ce întreprinde făptuitoarea *ante-factum*. Astfel, este posibil ca intenția inițială (de a săvîrși omorul intenționat) să sufere o anumită transformare, astfel încît intenția supraviețuită să reprezinte intenția de săvîrșire a pruncuciderii.

Explicația acestei soluții o găsim inclusiv în ipoteza în care apelăm la concepția pe care am apreciat-o *supra*, conform căreia pruncuciderea este o formă atenuată a omorului. În această ipoteză atestăm concurența dintre componența de infracțiune cu circumstanțe atenuante și componența de infracțiune cu circumstanțe agravante. Prevederea de la lit.a) art.117 CP RM ne obligă să soluționăm concurența dintre art.147 CP RM și lit.a) alin.2) art.145 CP RM în favoarea normei care incriminează fapta de pruncucidere.

Într-o altă ordine de idei, în opinia lui R.Cojocaru, „orice privare de viață a copilului în timpul unei nașteri artificiale declanșate după a 21-a săptămînă de gestație trebuie calificată ca omor, iar în cazul săvîrșirii faptei

de către mamă în împrejurările prevăzute de art.147 CP RM – ca pruncucidere”³⁵

Apare întrebarea: la ce ar ajuta instituirea unui asemenea termen? Poate la apărarea mai eficientă a vieții noului-născut? Categorie, nu. Instituirea unui astfel de termen ar însemna, de fapt, discriminarea noilor-născuți în ce privește apărarea dreptului lor la viață, discriminare care ar avea la bază criteriul absolut irelevant al vârstei sarcinii. De exemplu, dacă nașterea s-ar produce înainte de a 21-a săptămînă de gestație (ceea ce este foarte verosimil, luînd în considerație progresul tehnico-științific din sfera medicinei), ar rezulta că lipsirea de viață a noului-născut de către mama acestuia nu ar trebui calificată ca pruncucidere. Să aibă o semnificație atît de mare, în acest sens, termenul pînă la care a evoluat sarcina, odată ce pentru calificarea actului nu contează dacă copilul s-a născut viabil sau neviabil? Important este să se nască viu. Chiar dacă nou-născutul va trăi doar cîteva minute, în acest scurt timp trebuie să-i fie apărută viața. Mai ales împotriva faptelor infracționale care îi aduc atingere. Iată de ce este inoportună propunerea de a restrînge sfera de aplicare a art.147 CP RM în funcție de termenul la care expiră sarcina.

În alt context, ne exprimăm dezacordul cu opinia lui R.Cojocaru, potrivit căreia pruncuciderea în prezența pluralității de victime trebuie calificată întotdeauna conform regulilor concursului de infracțiuni.³⁶ Nu poate convinge în acest sens nici referirea la punctul de vedere al lui T.Vasilie, D.Pavel, G.Antoniu și al altor autori, care consideră că în cazul uciderii gemenilor va exista o dublă infracțiune de pruncucidere, chiar dacă numai unul dintre ei a fost ucis în mod direct, iar celălalt a murit drept consecință a primului deces.³⁷

Pluralitatea de victime nu condiționează în mod necesar pluralitatea de infracțiuni. Stabilirea lipsei sau existenței unicității rezoluției (intenției infracționale unice) este determinată pentru a se răspunde la întrebarea: sînt reținute atîtea infracțiuni de pruncucidere, cîte victime sînt? V.Berliba și R.Cojocaru menționează: „Prin repetarea acțiunilor-inacțiunilor, infracțiunea prelungită se aseamănă cu concursul de infracțiuni, deosebirea fiind sub aspectul laturii subiective, la infracțiunile prelungite existînd o intenție unică (un singur scop), iar la concursul de infracțiuni – atîtea intenții, cîte infracțiuni se află în concurs”³⁸ Există vreun motiv ca această teză să nu fie aplicabilă în cazul infracțiunii de pruncucidere? Considerăm că nu.

Omorul săvîrșit asupra a două sau a mai multor persoane (lit.a) alin.(3) art.145 CP RM) reprezintă o infracțiune unică nu pentru că așa a dorit legiuitorul, ci pentru că are la bază o intenție unică. Infracțiunea prevăzută la lit.a) alin.(3) art.145 CP RM, nu este în nici un caz un concurs al infracțiunilor de omor, asimilat

de către legiuitor unei infracțiuni unice de omor. Ar fi un nonsens, care ar veni în dezacord cu logica elementară. Prin analogie, întrucît în art.147 CP RM nu există o circumstanță agravantă similară celei de la lit.a) alin.(3) art.145 CP RM, calificarea va fi efectuată numai conform art.147 CP RM, nefiind necesară o calificare suplimentară.

De altfel, în ipoteza analizată, concursul de infracțiuni nu este posibil inclusiv din considerentul că succesiunea a două infracțiuni identice nu poate, prin definiție, să formeze concursul de infracțiuni. Tocmai acest lucru rezultă din dispoziția art.33 CP RM. În alte situații, succesiunea a două infracțiuni identice poate atesta repetarea infracțiunii, așa cum aceasta e desemnată prin noțiunea din art.31 CP RM. Repetarea infracțiunii implică, însă, agravarea răspunderii penale numai dacă în norma de incriminare concretă legiuitorul o prevede ca o circumstanță agravantă. În art.147 CP RM nu se stabilește o asemenea circumstanță agravantă. În consecință, întrucît repetarea infracțiunii nu poate fi asimilată concursului de infracțiuni, pruncuciderea în prezența pluralității de victime, presupunînd repetarea infracțiunii, se va califica o singură dată – conform art.147 CP RM.

Orice altă soluție constituie o improvizație care încalcă flagrant principiul legalității.

În altă ordine de idei, T.Țibulenko afirmă că norma care incriminează fapta de pruncucidere trebuie suplimentată cu prevederea care ar determina agravarea răspunderii penale în prezența unei cruzimi deosebite.³⁹ R.Cojocarul precipită evenimentele considerînd că o asemenea agravantă este incompatibilă cu infracțiunea de pruncucidere.⁴⁰ Într-adevăr, este incompatibilă în sensul în care nu-și poate produce efectele: calificarea nu se va face potrivit lit.h) alin.(3) art.145 CP RM, ci conform art.147 CP RM. Totuși, aceasta nu înseamnă că la săvîrșirea pruncuciderii este de neconceput circumstanța cruzimii deosebite. O recunoaște însuși R.Cojocarul, prezentînd un exemplu din practica judiciară, cînd mama și-a înecat într-un lighean cu apă și lichid hemoragic copiii pe care i-a născut.⁴¹ Există vreun motiv ca o asemenea faptă (ca oricare altă faptă de pruncucidere ce presupune prezența cruzimii deosebite) să nu fie calificată conform art.147 CP RM, în cazul în care se constată prezența tuturor condițiilor specificate în articolul dat? Nu, nu există. În genere, luînd în considerație specificul infracțiunii de pruncucidere, ar fi cazul să ne întrebăm: este posibil să nu fie considerată deosebită cruzimea manifestată de către mamă în raport cu copilul pe care tocmai l-a născut? Dacă nu în ce privește metoda cu care operează făptuitoarea, atunci ambianța sau alte împrejurări vor demonstra, în cele mai multe cazuri, deosebita cruzime a făptuitoarei.

În aceste condiții semnalăm lipsa de oportunitate în ce privește completarea art.147 CP RM cu o prevedere de tipul „cu deosebită cruzime”. Aceasta deoarece în ipoteza dată ar rămîne practic inaplicabilă varianta-tip a infracțiunii de pruncucidere.

Referințe:

- ¹ *A se vedea:* de exemplu: L.Gîrla. *Evoluția reglementării răspunderii penale pentru infracțiunea de pruncucidere* // Revista Națională de Drept, 2005, nr.2, p.29-36; Idem. *Noțiunea de nou-născut în cauzele de pruncucidere* // Revista Națională de Drept, 2005, nr.4, p.27-30; Idem. *Aspecte ale procesului de naștere în cauzele de pruncucidere* // Revista Națională de Drept, 2005, nr.5, p.20-22; Idem. *Problema determinării în doctrina penală a momentului de început al vieții omenești* // Revista Națională de Drept, 2005, nr.6, p.23-27; Idem. *Delimitarea pruncuciderii de infracțiunile conexe în baza criteriilor subiective* // Revista Națională de Drept, 2005, nr.10, p.38-40; R.Cojocarul. *Elemente de drept comparat privind calificarea pruncuciderii și propuneri de lege ferenda* // Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova. – Chișinău, 2002, p.17-25; Idem. *Despre participarea la infracțiunea de pruncucidere* // Anuar științific al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova „Probleme actuale de prevenire și combatere a criminalității”. – Chișinău, 2003, p.206-212; Idem. *Incrimnarea infracțiunii de pruncucidere în noul Cod penal al Republicii Moldova* // Materialele Conferinței științifico-practice internaționale „Criminalitatea în Republica Moldova: starea actuală, tendințe, măsuri de prevenire și de combatere”. – Chișinău, 2003, p.174-175; Idem. *Elementul material al infracțiunii de pruncucidere: controverse și caracterizare* // Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova. – Chișinău, 2006, p.52-55 etc.
- ² *A se vedea:* A.Barbăneagră, V.Berliba, C.Gurschi și alții. *Codul penal comentat și adnotat*. – Chișinău: Cartier, 2005, p.224.
- ³ *A se vedea:* *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu* / Sub red. lui A.Barbăneagră. – Chișinău, 2003, p.313.
- ⁴ *A se vedea:* V.Cușnir, V.Berliba, R.Cojocarul. *Drept penal. Culegere de teste și spețe pentru examenul de licență*. – Chișinău, 2007, p.70.
- ⁵ *A se vedea:* C.Bulai. *Manual de drept penal. Partea Generală*. – București: ALL, 1997, p.75; C.Mitrache. *Drept penal român. Partea Generală*. – București: Șansa, 1994, p.85; M.Zolyneak. *Drept penal. Partea Generală*. – Iași: Chemarea, 1994, p.108; Gh.Alecu. *Drept penal. Partea Generală*. – Constanța: Europolis, 2007, p.170.
- ⁶ *A se vedea:* *Уголовное право. Часть Общая*. – Москва: Юридическая литература, 1966, p.131.
- ⁷ *A se vedea:* *Курс советского уголовного права. Часть Общая. Том.1* / Под ред. Н.А.Беляева. – Ленинград: Издательство ЛГУ, 1968, p. 303.
- ⁸ *A se vedea:* A.Boroii. *Drept penal. Partea Generală*. – București: ALL Beck, 1999, p.107.
- ⁹ *A se vedea:* Б.С. Никифоров. *Объект преступления по советскому уголовному праву*. – Москва: Госюриздат, 1960, p.132-133; Я.М. Брайнин. *Уголовная ответственность и ее основание в советском уголовном праве*. – Москва: Юридическая литература, 1963, p.168-169.
- ¹⁰ S.Brînză. *Obiectul infracțiunilor contra patrimoniului*. – Chișinău: Tipografia Centrală, 2005, p.89.
- ¹¹ A.Barbăneagră, V.Berliba, C.Gurschi. *Op.cit.*, p.224.

- ¹² *A se vedea*, de exemplu: I.Tănăsescu. *Curs de drept penal general*. – București: INI, 1997, p.153; C.Butiu. *Infrațiunea complotă*. – București: ALL Beck, 1999, p.56.
- ¹³ Gr.Răpeanu. *Obiectul infracțiunii* // *Analele Universității București. Seria „Științe sociale”. Științe juridice*, 1965, p.47.
- ¹⁴ *A se vedea*: V.Berliba, R.Cojocaru. *Reglementări de drept vizînd participația la infracțiunea de pruncucidere* // *Avocatul poporului*, 2004, nr.10-11, p.25-26.
- ¹⁵ *A se vedea*: *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu*, p.313.
- ¹⁶ R.Cojocaru. *Studiu de drept penal și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere*: Autoreferat al tezei de doctor în drept. – Chișinău, 2007, p.9.
- ¹⁷ V.Berliba, R.Cojocaru. *Op.cit.*, p.25-26.
- ¹⁸ Л.Д. Гаухман. *Квалификация преступлений: закон, теория, практика*. – Москва: ЮрИнфоР, 2001, p.226.
- ¹⁹ P.Dungan. *Participația penală atipică* // *Doctrină și jurisprudență*, 2005, nr.2, p.33-107.
- ²⁰ А.И. Парог. *Квалификация преступлений по субъективным признакам*. – Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2003, p.269.
- ²¹ A.Barbăneagră, V.Berliba, C.Gurschi. *Op.cit.*, p.225. Astfel, obsevăm că V.Holban identifică o singură circumstanță agravantă a omorului intenționat, în cazul lipșirii de viață a noului-născut, în ipoteza în care lipsesc temeiurile de atenuare a răspunderii penale prevăzute în art.147 CP RM. La rîndul lor, V.Berliba și R.Cojocaru identifică două asemenea circumstanțe: agravanta stabilită la lit.b) alin.(3) art.145 CP RM – „asupra unei rude apropiate”, precum și agravanta stabilită la lit.d) alin.(3) art.145 CP RM – „cu bună-știință asupra unui minor”. *A se vedea*: V.Berliba, R.Cojocaru. *Op.cit.*, p.25-26. În realitate, făptuitorilor (alții decît mama victimei) le sînt reținute **cel puțin trei** circumstanțe agravante. În afară de cele două sus-menționate, este inerentă agravanta „profitînd de starea de neputință a victimei” (lit.e) alin.(2) art.145 CP RM). Faptul că, în ipoteza analizată, pedeapsa se va aplica potrivit alin.(3) art.145 CP RM nu înseamnă că agravanta sau agravantele prevăzute la alin.(2) art.145 CP RM pot fi ignorate. La individualizarea pedepsei, ele trebuie luate în considerație alături de celelalte.
- ²² G.Antoniou, C.Mitrache, R.Stănoiu și alții. *Noul Cod penal comentat / Sub red. lui G.Antoniou. Vol.I*. – București: ALL Beck, 2006, p.402.
- ²³ Această matrice nu trebuie confundată cu fapta prevăzută la alin.(1) art.145 CP RM.
- ²⁴ *A se vedea*: V.Brus, P.Oprea. *Pruncuciderea – anomalie socială și delict* // *Anuar Științific al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova „Probleme actuale de prevenire și combatere a criminalității”*. – Chișinău, 2006, p.274-277.
- ²⁵ R.Cojocaru. *Studiu de drept penal și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere*, p.18.
- ²⁶ *Dicționarul explicativ al limbii române / Sub red. lui I.Coteanu, L.Seche, M.Seche*. – București: Univers enciclopedic, 1998, p.370.
- ²⁷ *Ibidem*, p.224.
- ²⁸ *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1995, nr.13.
- ²⁹ *Dicționarul explicativ al limbii române*, p.609. Insistăm asupra interpretării literare a legii penale, deoarece, conform lit.b) alin.2) art.5 din Legea Republicii Moldova privind actele legislative, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 27.12.2001, actul legislativ trebuie să fie întocmit conform normelor limbii literare // *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.36-38. De altfel, noțiunea de naștere este definită exact în aceeași manieră în literatura de specialitate. – *A se vedea*, de exemplu: В.И. Бодяжина, К.Н. Жмакин, А.П. Кирющенков. *Акушерство: Учебник*. – Москва: Медицина, 1986, p.33.
- ³⁰ *A se vedea*: N.Sadovei. *Avortul și dreptul la viață al copilului. Aspecte juridice* // *Legea și Viața*, 1998, nr.5, p.12-13.
- ³¹ V. Brus, P.Oprea. *Op.cit.*, p.274-277.
- ³² Tocmai din această cauză își dovedește lipsa de fundamentare noțiunea „fătul intrauterin”. – *A se vedea*: R.Cojocaru. *Studiu de drept penal și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere*, p.13. Această noțiune este nu altceva decît o construcție pleonastică, odată ce nu poate exista făt extrauterin.
- ³³ A.Barbăneagră, V.Berliba, C.Gurschi. *Op.cit.*, p.225.
- ³⁴ R.Cojocaru. *Studiu de drept penal și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere*, p.11.
- ³⁵ *Ibidem*, p.13.
- ³⁶ *A se vedea*: R.Cojocaru. *Studiu de drept penal și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere*: Teză de doctor în drept. – Chișinău, 2007, p.110-111.
- ³⁷ *A se vedea*: T.Vasiliu, D. Pavel, G. Antoniu și alții. *Codul penal comentat și adnotat. Partea Specială. Vol.I*. – București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1975, p.101.
- ³⁸ V.Berliba, R.Cojocaru. *Controverse referitoare la interpretarea și incriminarea infracțiunii unice prelungite* // *Avocatul poporului*, 2004, nr.12, p.13-15.
- ³⁹ *A se vedea*: Т.Д. Цыбуленко. *Детоубийства и меры по их искоренению*: Автореферат на соискание ученой степени кандидата юридических наук. – Киев, 1975, p.48.
- ⁴⁰ *A se vedea*: R.Cojocaru. *Studiu de drept penal și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere*: Teză de doctor în drept, p.112-113.
- ⁴¹ Arhiva Judecătoriei sectorului Glodeni, județul Bălți. Dosar nr.I-4/2003, Sentința din 20.03.2003. De asemenea, supoziția noastră este confirmată de unele din metodele pe care R.Cojocaru le aduce ca exemple de pruncucidere activă/pasivă: îngroparea și abandonarea noului-născut în condiții de frig. – *A se vedea*: R.Cojocaru. *Studiu de drept penal și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere*: Teză de doctor în drept, p.193.